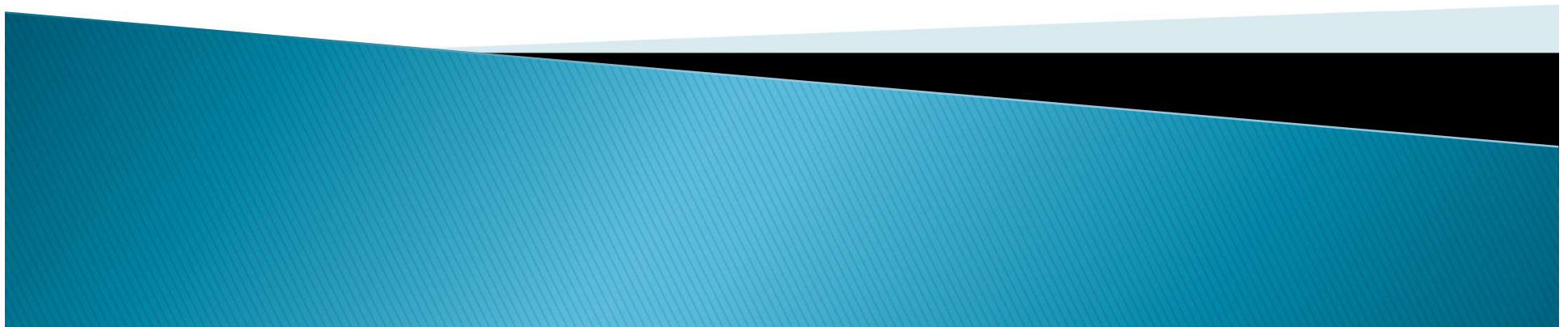

Obitelj u Hrvatskoj između dva svjetska rata – strukture i svakodnevnica

dr.sc. Domagoj Novosel, načelnik sektora
MDOMSP

Vremenske odrednice

- ▶ 1918. – 1941. (razdoblje između dva svjetska rata)
 - ▶ Vrijeme političkih, gospodarskih i društvenih promjena
 - ▶ Razdoblje vrhunca seljačke (ruralne) kulture u Hrvatskoj
 - ▶ Seljaštvo postaje najvažniji politički čimbenik (snažan utjecaj HSS – a)
-

Prostorne (geografske) odrednice

- ▶ Kraljevina Jugoslavija
- ▶ Hrvatska, Slavonija i Dalmacija
- ▶ Od 1939. Banovina Hrvatska
- ▶ Povijesno, politički, kulturološki i etnološki vrlo heterogeno područje
- ▶ Križište srednje Europe, Mediterana i Balkana

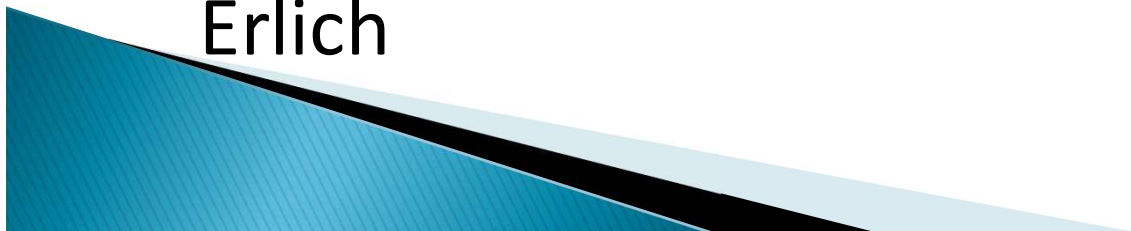
Istraživanje obitelji – opće napomene

- ▶ Povijest obitelji moguće je promatrati i istraživati na području različitih znanosti – povijest, antropologija, demografija, sociologija, etnologija
- ▶ Povijesna demografija – u njenom se okrilju javljaju prva istraživanja

Istraživanja obitelji u Hrvatskoj

- ▶ Počeci – XIX. stoljeće i istraživanje zadružnih obitelji
- ▶ Pravni aspekt – Baltazar Bogišić, Dragutin Pavličević
- ▶ Etnološki aspekt – Antun Radić, Milovan Gavazzi
- ▶ Gospodarski aspekt – Rudolf Bičanić
- ▶ Sociološki aspekt – Slavoljub Dubić, Vera Stein Erlich

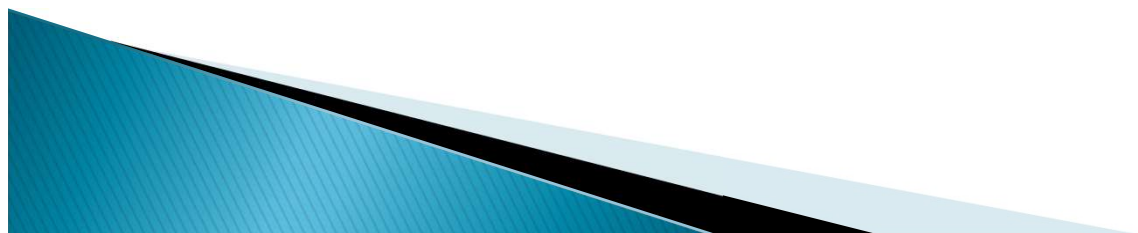
Povijesna demografija i obitelj

- ▶ Povijesno – ekonomski smjer, demografsko – statistički, povijesno – medicinski, antropološki, genealoški, demogeografski, socijalnoantropološki
- ▶ Socijalnoantropološki – prihvaća demografski pristup kao metodu, a ne kao cilj. Analizira obitelj kao dio sustava koji čini sliku društva
- ▶ Matične knjige kao povijesni izvor
- ▶ Popisi stanovništva 1921. i 1931. godine

Tranzicijsko razdoblje

- ▶ Razdoblje osipanja kućnih zadruga (1890. – Hrvatska i Slavonija – 15,26% domaćinstava u kućnim zadrugama)
- ▶ Posljednje se razdjeljuju upravo u međuratnom razdoblju (1918. – 1941.)
- ▶ Višeslojni razlozi raspada
- ▶ Prosječan broj članova zadruge 1915. – 7,6

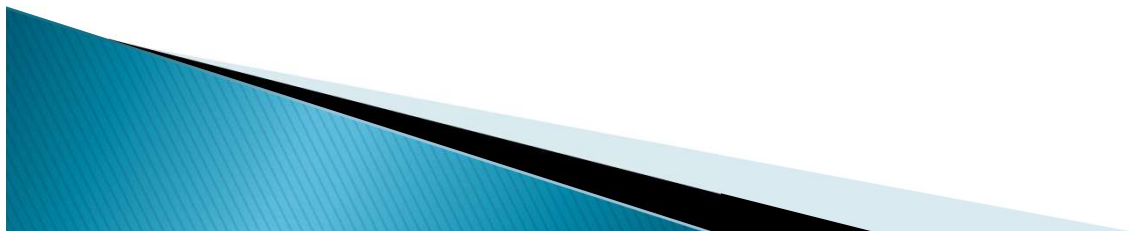
1918. – 1941. – nove političke i društvene okolnosti

- ▶ Iz srednjoeuropskog Hrvatska ulazi u balkanski politički i društveni krug
- ▶ Poljoprivreda ostaje glavno obilježje stanovništva Hrvatske (70% poljoprivrednog stanovništva) – Agrarna reforma
- ▶ Agrarna prenapučenost (unutarnje migracije)
- ▶ Prenaseljenost Hr Zagorja, Prigorja, Međimurja i Dalmacije
- ▶ Slabija napučenost – Slavonija i Baranja

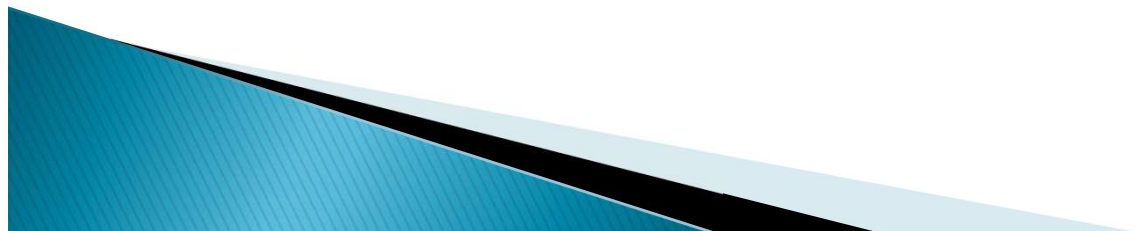
Obiteljske strukture 1918. – 1941.

- ▶ Porast broja kućanstava i smanjivanje broja članova unutar obitelji
- ▶ 1910. – 628.410 kućanstava, 5,5 članova
- ▶ 1921. – 673.171 kućanstava, 5,1 članova
- ▶ 1931. – 761.428 kućanstava, 5,0 članova

Regionalne razlike

- ▶ Lika, Hrvatsko zagorje, Međimurje, Prigorje, Dalmacija – brojčano veće obitelji
- ▶ Slavonija, Baranja, Srijem – brojčano manje obitelji
- ▶ Pojava „bijeke kuge”

Odnosi unutar obitelji u Hrvatskoj između dva svjetska rata

- ▶ Regionalne razlike u obiteljskim odnosima
- ▶ Hrvatska, Slavonija, Dalmacija (primorski dio), Lika, Dinarski predjeli
- ▶ Istraživanje Vere Erlich Stein iz 1937. (Studija u tri stotine sela)
- ▶ Patrijarhalno društvo na izmaku

Obiteljska svakodnevnica u hrvatskim obiteljima 1918. – 1941.

- ▶ Velike razlike između gradskih i seoskih obitelji
- ▶ Velike regionalne razlike
- ▶ Značajne lokalne razlike između pojedinih sela
- ▶ Godišnji obiteljski hodogram ovisio je o lokalnim i vjerskim običajima

Zaljučak

- ▶ Obiteljske strukture u Hrvatskoj u međuratnom razdoblju doživljavaju značajne promjene; nestanak posljednjih zadruga (sve malobrojnije obitelji), smanjivanje autoriteta očeva (konac patrijarhalnog društva), emancipacija žena, unutarnje migracije koje postupno dovode do smanjivanja regionalnih razlika.

